

Čimbenici utjecaja na odlučivanje roditelja o upisu djece u ustanove za predškolski odgoj

---

Lukač, Mateja

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Technical College in Bjelovar / Visoka tehnička škola u Bjelovaru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:144:734954>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of Bjelovar University of Applied Sciences](#)

VISOKA TEHNIČKA ŠKOLA U BJELOVARU

STRUČNI STUDIJ SESTRINSTVA

**ČIMBENICI UTJECAJA NA ODLUČIVANJE
RODITELJA O UPISU DJECE U USTANOVE ZA
PREDŠKOLSKI ODGOJ**

Završni rad br. 22/SES/2017

Mateja Lukač

Bjelovar, rujan 2017.

Visoka tehnička škola u Bjelovaru

Trg E. Kvaternika 4, Bjelovar

1. DEFINIRANJE TEME ZAVRŠNOG RADA I POVJERENSTVA

Kandidat: **Lukač Mateja**

Datum: 13.04.2017.

Matični broj:001247

JMBAG: 0314012115

Kolegij: **ZDRAVSTVENA NJEGA U ZAJEDNICI**

Naslov rada (tema): **Čimbenici utjecaja na odlučivanje roditelja o upisu djece u ustanove za predškolski odgoj**

Područje: **Biomedicina i zdravstvo** Polje: **Kliničke medicinske znanosti**

Grana: **Sestrinstvo**

Mentor: **Mirna Žulec, dipl.med.techn.**

zvanje: **viši predavač**

Članovi Povjerenstva za završni rad:

1. **dr.sc. Zrinka Puharić, predsjednik**
2. **Mirna Žulec, dipl.med.techn., mentor**
3. **mr.sc. Tatjana Badrov, član**

2. ZADATAK ZAVRŠNOG RADA BROJ: 22/SES/2017

Cilj rada je ispitati uzroke neupisivanja djece u ustanove predškolskog odgoja. Medicinska sestra prvostupnica u zajednici provodi nadzor nad rastom i razvojem male i predškolske djece. Ustanove predškolskog odgoja su važan čimbenik u odgoju i pripremi djece za kasnije osamostaljivanje. Poznavanje čimbenika koji utječu na roditelje da ne upisuju djecu u takove ustanove može pomoći u formiranju javno-zdravstvenih aktivnosti sestre koja radi u zajednici.

Zadatak uručen: 13.04.2017.

Mentor: **Mirna Žulec, dipl.med.techn.**

ZAHVALA

Hvala mojoj mentorici dipl. med. techn. Mirni Žulec na pomoći, podršci i motivaciji za pisanje ovoga rada.

Hvala svim predavačima na prenesenom znanju te kolegicama i kolegama koji su mi na bilo koji način olakšali i uljepšali ove studentske dane.

Mojim roditeljima i mojoj obitelji, koji su mi bili najveća podrška i oslonac i imali razumijevanja za danonoćno čitanje na glas, posebno veliko hvala jer bez njih bi sve ovo bilo neostvarivo.

I najviše hvala mome Leonu koji je razlog moga truda i upornosti i najveći poticaj za daljnjim usavršavanjem.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Uloga medicinske sestre	1
1.2. Prednosti predškolskih ustanova	3
1.3. Nedostatci predškolskih ustanova	3
2. CILJ RADA	5
3. METODE	6
4. REZULTATI.....	7
4.1. Ispitanici s obzirom na spol i dob	7
4.2. Ispitanici s obzirom na stručnu spremu i radni status.....	8
4.3. Broj djece i dob najmlađeg djeteta	9
4.4. Bračni status ispitanika	10
4.5. Mjesto stanovanja i dostupnost ustanova za predškolski odgoj djece.....	10
4.6. Pohađa li dijete ustanovu za predškolski odgoj (jaslice ili vrtić)	12
4.6.1. Dijete pohađa ustanovu za predškolski odgoj	13
4.6.1.1. Podjela djece s obzirom na dob.....	14
4.6.2. Dijete ne pohađa ustanovu za predškolski odgoj	15
4.6.2.1. Podjela djece s obzirom na dob.....	16
4.6.3. Podjela djece s obzirom na mjesto stanovanja i dostupnost ustanova	17
4.6.4. Podjela djece s obzirom na zaposlenost roditelja.....	18
4.7. Kome roditelji najčešće povjeravaju svoje dijete na čuvanje?	19
4.8. Koliko upis djeteta ovisi o cijeni ustanove za predškolski odgoj?	21
4.9. Idealna dob za polazak djeteta u ustanovu predškolskog odgoja	21
5. RASPRAVA	23
6. ZAKLJUČAK	26
7. LITERATURA	27
8. OZNAKE I KRATICE	30
9. SAŽETAK	31
10. SUMMARY	32
11. PRILOZI.....	33

1. UVOD

Odabir osobe ili ustanove koja će se brinuti za dijete može biti jedan od velikih izazova roditeljstva. Pred roditeljima koji se nakon isteka porodiljnog dopusta vraćaju na radno mjesto je nekoliko opcija: jaslice ili vrtić, dadilja koja skrbi za dijete u vlastitoj kući, dadilja koja čuva dijete u obiteljskoj kući, osoba iz obitelji (najčešće baka) ili ostale moguće kombinacije (1).

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje kao i skrb o djeci čine dio sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske, koji je namijenjen djeci u dobi od navršenih šest mjeseci života pa sve do polaska u osnovnu školu. U vrtićkim programima djeca mogu biti uključena u cjelodnevni ili kraći program odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje za djecu koja su navršila šest mjeseci pa do godinu dana prije polaska u osnovnu školu je neobavezno i ovisi o odluci roditelja, a godinu dana prije polaska u osnovnu školu obvezna je jedna godina predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj (2).

Po isteku jednogodišnjeg porodiljnog dopusta zaposleni roditelji odlučuju kome će povjeriti svoje dijete na čuvanje dok su na poslu. U većini slučajeva tu važnu zadaću u prvo vrijeme preuzimaju najbliži članovi obitelji - bake i djedovi. Na taj način djeca su u najranijoj dobi zbrinuta unutar obitelji, dok u vrtić kreću u prosjeku nakon treće godine. Budući da u Hrvatskoj porodiljni dopust traje godinu dana, smještaj djece mlađe od te dobi u jaslice nije česta pojava i kao takva nije ni lako dostupna. Ta mogućnost u Hrvatskoj postoji samo u dva grada. U Zagrebu - vrtići Duga i Medveščak te u Rijeci - vrtić Rijeka, a namijenjena je roditeljima koji iz određenih razloga moraju raditi prije isteka jednogodišnjeg dopusta (3).

1.1. Uloga medicinske sestre

Uloga medicinske sestre i sestrinske skrbi u zajednici je omogućiti pojedincima, obiteljima ili skupinama ljudi da budu zbrinuti u vlastitom domu ili na drugim mjestima na kojima žive, rade, borave, uče ili se igraju, uvažavajući pritom kulturalne i okolinske čimbenike i osobitosti. Od sestara se zahtijeva da razvijaju i provode funkcije koje promiču i održavaju zdravlje te da spriječe bolest. Sestra u zajednici ima uvid u cjelokupni razvoj pojedinca i obitelji te po potrebi može sudjelovati u psihičkoj pripremi djeteta za polazak u ustanove predškolskog odgoja (4).

U ustanovama predškolskog odgoja sve traženija forma odgajateljice je zdravstvena voditeljica. To je medicinska sestra s usvojenim stručnim znanjima iz medicinskih znanosti, ali i društvenih, bihevioralnih, komunikacijskih vještina, organizacijskih modela te procesa zdravstvene skrbi (procjena, planiranje, provedba, evaluacija). Sva ta znanja medicinska sestra implementira u odgojno-obrazovni rad u svojoj proširenoj ulozi medicinske sestre u zajednici. U predškolskom sustavu uloga zdravstvenih voditeljica još uvijek nije sasvim jasno definirana, no posljednjih godina dolazi do izražaja njihova sve veća važnost koja se ne očituje samo u procesu zdravstvene zaštite i prehrane djece, već i u cjelovitom razvojnom pristupu koji se primjenjuje u programima predškolskog odgoja. Poštujući etički kodeks, medicinska sestra poštuje i osnovna načela sestrištva, ali isto tako mora biti spremna ispuniti sve zadaće koje je očekuju pri radu u predškolskoj ustanovi. Polazeći od primarnih zadaća medicinske sestre (zdravstvena zaštita i očuvanje zdravlja djece, praćenje i unapređivanje prehrane djece, unapređivanje higijensko-zdravstvenih uvjeta, priprema i realizacija edukativnih programa za djecu, roditelje i odgajatelje, suradnja sa zdravstvenim i drugim institucijama, kvalitetna suradnja sa stručnim timom unutar vrtića i niz drugih zadaća), medicinska sestra u dječjem vrtiću, pridonosi razvoju kvalitetnijih odnosa unutar cjelokupnog vrtićkog sustava, ali i primarne zdravstvene zaštite djece i odraslih (5). Medicinska sestra u zajednici (patronažna sestra) može ublažiti stres kod djeteta zbog institucionalizacije tako da mu osigura zadovoljenje primarnih potreba te komunikaciju kroz dodir i igru. Suočavanje sa stresom kod djeteta u dobi od jedne do tri godine uvelike ovisi o ponašanju roditelja u stresnim situacijama, o njegovoj samostalnosti, zdravstvenom stanju te pripremljenosti na stresno iskustvo. Potrebno je biti blizak djetetu, pružiti mu emocionalnu podršku i sigurnost te puno komunicirati, verbalno i neverbalno (4).

Odvajanje od roditelja, posebice majke, velika je stavka u životu svakog djeteta. Neznanje ili nesigurnost roditelja mogu dodatno otežati ionako stresnu situaciju za njihovog najmlađeg člana. Stoga je u Hrvatskoj, kao dio šireg programa UNICEF-a za podršku roditeljstvu i ranom razvoju djeteta „Prve tri su najvažnije“ razvijen program radionica s roditeljima „Rastimo zajedno“. Uz suradnju UNICEF – a s brojnim stručnjacima provodi se edukacija roditelja u čemu je do danas sudjelovalo 2500 roditelja najmlađe djece diljem Hrvatske. Program se provodi od 2008. godine u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje s ciljem edukacije roditelja o potrebama i pravilnom odgoju djece. Radionice su dostupne roditeljima u prostoru dječjih vrtića, obiteljskih centara te u rehabilitacijskim centrima i udrugama na više od 60 lokacija diljem Hrvatske (6).

1.2. Prednosti predškolskih ustanova

Pohađanje programa predškolskog odgoja ima brojne prednosti za dijete i za roditelje. Dijete vrijeme provodi sa svojim vršnjacima, prati i oponaša njihovo ponašanje te na taj način razvija svoje intelektualne sposobnosti i empatiju. Kroz igru i razne edukativne sadržaje i materijale primjerene pojedinoj dobi uči se samostalnosti i kreativnosti. O djeci se brinu dobro educirane odgajateljice čiji je posao da sve aktivnosti i obrazovanje prilagode dobi djeteta kako bi što bolje utjecale na njegov psihički, fizički i kreativni razvoj (7). Glavna prednost za roditelje čije dijete pohađa programe predškolskog odgoja je pouzdanost. Ukoliko se odgajateljica razboli ili je na određeni način spriječena u obavljanju svoje dužnosti, roditelji o tome ne moraju brinuti jer je zamjena odmah prisutna. Osim svega navedenog postoje i zakonski propisi kojima se kontroliraju zdravstveni i sigurnosni uvjeti u ustanovama predškolskog odgoja te oblici programa koji moraju biti prilagođeni dobi i sposobnostima djeteta (1).

Kao svojevrzne prednosti mogu se istaknuti i načela i vrijednosti Nacionalnoga kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Načela su:

- fleksibilnost odgojno – obrazovnog procesa u vrtiću
- partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom
- osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju
- otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unaprjeđivanje prakse (2).

Kao vrijednosti koje djeca usvajaju u predškolskim ustanovama navodi se: znanje, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija i kreativnost (2).

1.3. Nedostatci predškolskih ustanova

Mjesto u gradskim vrtićima i jaslicama uglavnom je teško dobiti. Nije rijetkost da se roditelji upisuju na listu čekanja i prije rođenja djeteta. Dijete je u vrtiću dio grupe i ritam koji mu je pokušavala nametnuti majka odjednom se mijenja. Nameće mu se određeni raspored hranjenja, igranja, spavanja i učenja kojem se mora prilagoditi jer je za odgajateljice nemoguće pratiti ritam svakog pojedinog djeteta. Jedan od čestih nedostataka su prevelike grupe, a malo odgajateljica. Djetetu se zato ne može posvetiti onoliko vremena koliko mu mogu posvetiti baka ili dadilja. Manjak fleksibilnosti može biti veliki nedostatak za zaposlene roditelje. Radno vrijeme vrtića donekle je pristupačno većini zaposlenih roditelja, no radno vrijeme jaslica strogo je određeno i

ne uzima u obzir potrebe roditelja, već uglavnom odgovara samo roditeljima koji imaju klasično uredsko radno vrijeme. Ipak, najveći nedostatak ovog načina čuvanja je često obolijevanje djeteta. U takvim velikim grupama dijete je neprestano izloženo virusima i bakterijama druge djece, sve dok ne stekne određeni stupanj imuniteta na “vrtičke” bolesti. Kada se dijete razboli, ono ne može pohađati ustanovu te se zaposleni roditelji brže bolje moraju ponovo snalaziti u neočekivanoj situaciji (1, 7). Uz to, neki vrtići ne primaju djecu prije navršene treće godine života, a poneki zahtijevaju da dijete zna samostalno koristiti nužnik ili da zna neke druge vještine koje se postavljaju kao uvjeti pri upisu (1).

Važno je reći da svaka kultura ili zajednica potiče određene vrijednosti i ponašanja, a druge osuđuje ili kažnjava, modelirajući tako svoje članove prema željenom obrascu. To se najviše postiže preko institucija poput obitelji, odgojno obrazovnih ustanova i medija. Socijalizacija djeteta odvija se putem odgoja i obrazovanja u institucijama koje najranije i najviše utječu na djecu, a to su obitelj i dječji vrtić odnosno jaslice. Na roditeljima je stoga, da uzmu u obzir pozitivne i negativne strane institucionalnog odgoja i odluče kako smatraju da je najbolje za njihovo dijete (8).

Ovim radom ispitat će se stavovi roditelja o upisu djece u programe predškolskog odgoja s obzirom na razne čimbenike koji mogu imati utjecaja pri donošenju takve odluke.

2. CILJ RADA

Cilj rada je istražiti:

- povezanost dostupnosti ustanova za predškolski odgoj u urbanim i ruralnim područjima te radnog statusa roditelja s brojem djece koja pohađaju vrtić ili jaslice,
- razloge upisivanja ili ne upisivanja djece u ustanove predškolskog odgoja,
- definirati kome roditelji najčešće povjeravaju dijete na čuvanje ako to nisu jaslice ili vrtić,
- koliko upis djeteta u ustanovu predškolskog odgoja ovisi o cijeni iste.

Postavljene su dvije hipoteze:

1. upis djeteta u ustanovu predškolskog odgoja ovisi o cijeni programa,
2. ustanovu predškolskog odgoja pohađa više djece u gradu u odnosu na selo.

3. METODE

Sastavljanjem anketnog upitnika od 16 jednostavnih pitanja provedeno je anonimno internetsko istraživanje. Postavljena pitanja su zatvorenog tipa te se ispitanik trebao opredijeliti za jedan od nekoliko ponuđenih odgovora. Pitanja obuhvaćaju opće podatke o ispitanicima (spol, dob, stručna sprema, bračni status, radni status, broj djece), podatke o mjestu stanovanja i dostupnosti ustanova za predškolski odgoj te podatke vezane za upis djece u ustanove i stav ispitanika prema istome. Upitnik je podijeljen na društvenoj mreži te su zamoljeni roditelji malodobne djece da sudjeluju u istraživanju i iskreno odgovore na pitanja koja se odnose na njihovo najmlađe dijete ukoliko imaju više djece. Upitnik je bio dostupan za ispunjavanje od 20. siječnja do 1. svibnja 2017. godine. Dobiveni rezultati uneseni su u programski sustav Microsoft Office Excel 2010 te je učinjena statistička obrada i grafički prikaz podataka, a potom su obrađeni metodom deskriptivne statistike te prikazani tablicama i grafovima u programu Microsoft Office Word 2010. Od 1034 ukupno ispunjenih upitnika, njih 901 je ispunjen pravilno i ti su podatci statistički obrađeni.

4. REZULTATI

U istraživanju je sudjelovalo 1034 ispitanika, no njih 133 je nepravilno ili nepotpuno ispunilo upitnik, te se važećim smatra preostalih 901 pravilno ispunjen upitnik čiji su podatci statistički obrađeni i prikazani.

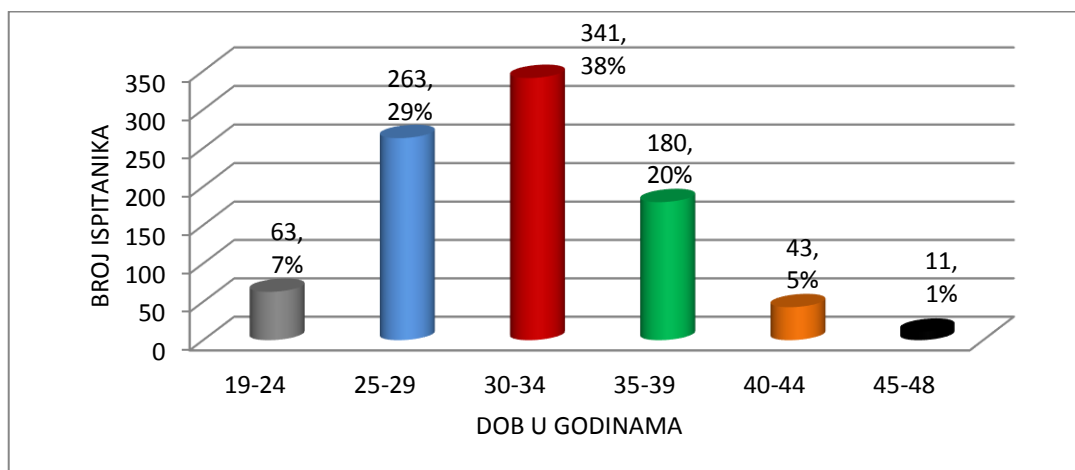
4.1. Ispitanici s obzirom na spol i dob

Od ukupnog broja ispitanika, njih 901, 871 osoba je ženskog spola, odnosno majka, a 30 ispitanika muškog spola, odnosno otac, kao što je prikazano u tablici 1. Niti jedan od ispitanika nije se opredijelio kao zakonski skrbnik ili usvojitelj.

Tablica 1. Struktura ispitanika prema spolu

SPOL	BROJ	POSTOTAK
Žensko	871	97%
Muško	30	3%
UKUPNO	901	100%

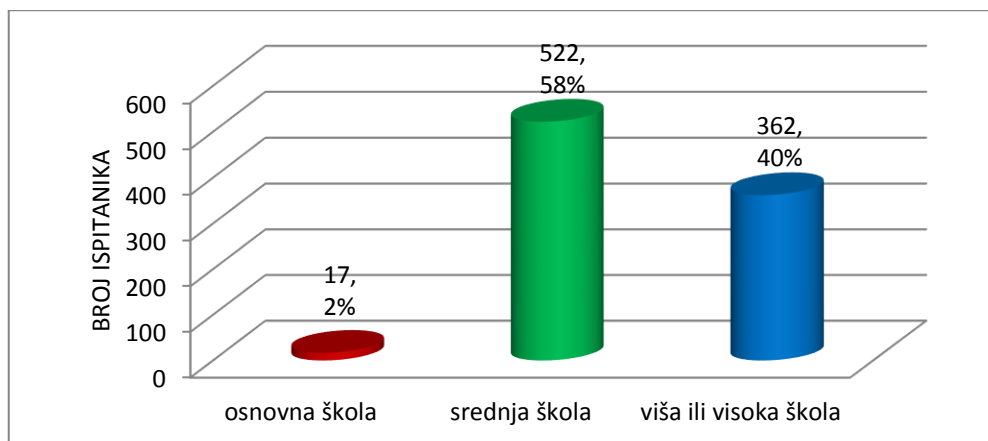
Dob ispitanika kretala se od 19 godina, koliko je imao najmlađi ispitanik, do 48 godina. Prosječna dob je 31, 5 godina. Najviše ispitanika je u dobi od 25 do 39 godina, njih čak 87% što prikazuje i slika 1.

Slika 1. Dob ispitanika

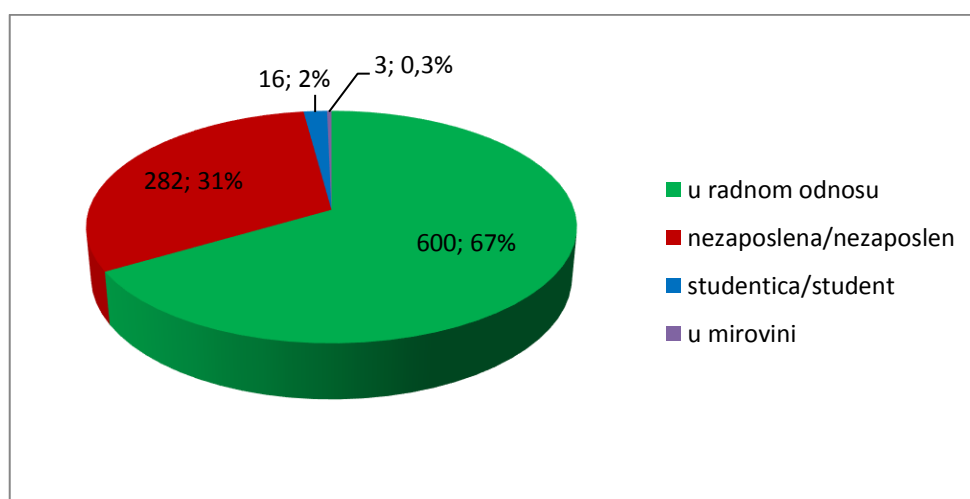
4.2. Ispitanici s obzirom na stručnu spremu i radni status

Od 901 ispitanika završenu osnovnu školu ima njih 17 (2%), srednju školu 522 ispitanika (58%), a višu ili visoku školu čak 362 ispitanika ili 40% prikazano na slici 2.

Slika 2. Stupanj obrazovanja ispitanika

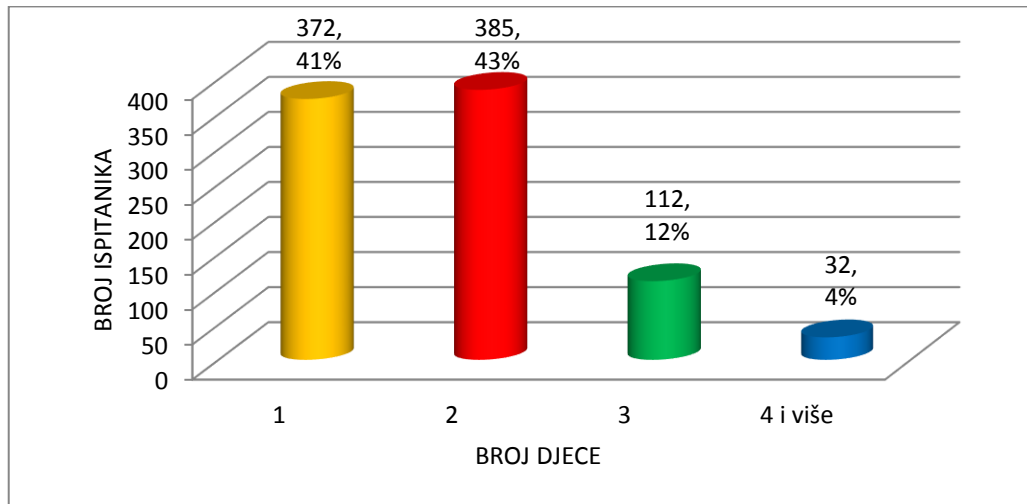
U radnom odnosu je ukupno 600 ispitanika (67%), dok je nezaposlenih 282 (31%). Od nezaposlenih roditelja 5 je očeva, a preostalo su majke. Nezaposlenih majki sa višom ili visokom školom ukupno je 75. Roditelja u mirovini je troje (0,3%), a studenata 16 (2%) prikazano na slici 3.

Slika 3. Radni status ispitanika

4.3. Broj djece i dob najmlađeg djeteta

Slika 4. prikazuje da 41% ili 372 od devetsto i jednog ispitanika ima jedno dijete, a 385 ili 43% ispitanika ima dvoje djece. Dakle, više od 4/5 ispitanih roditelja ili 84% ima jedno ili dvoje djece. Preostalih 12% ima troje djece, a samo 4% ispitanika ima četvero ili više.

Slika 4. Broj djece

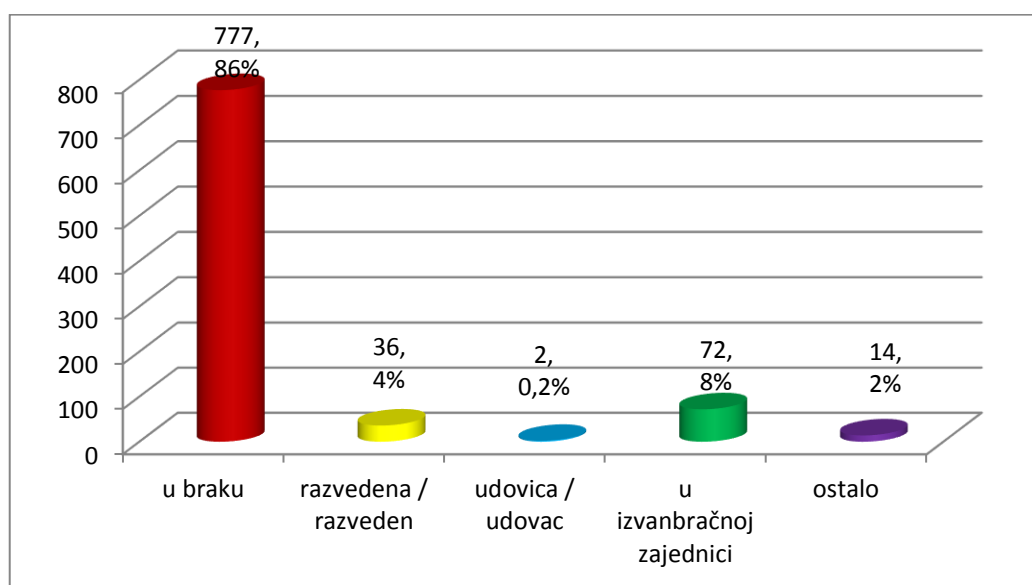
Na istraživanje su pozvani roditelji malodobne djece te su zamoljeni da odgovaraju na pitanja o svom najmlađem djetetu kako bi dobiveni podatci opisali trenutno stanje. Od ukupnog broja ispitanih 57% roditelja navodi da je njihovo najmlađe dijete u dobi od 1 do 4 godine što odgovara najčešćoj dobi kada se djeca upisuju u jaslice odnosno vrtić. Podatke dobivene ovim istraživanjem stoga možemo smatrati trenutnim stanjem u Hrvatskoj. Dijete u dobi do godinu dana ima 19% ispitanih roditelja, u dobi od 1 do 2 godine 31% ispitanika, od 3 do 4 godine 26% ispitanika te u dobi od 5 godina i više 24% ispitanih roditelja (Tablica 2.).

Tablica 2. Dob najmlađeg djeteta

DOB DJETETA	BROJ	POSTOTAK
do godinu dana	168	19%
1 – 2 godine	279	31%
3 – 4 godine	234	26%
5 i više godina	220	24%
UKUPNO	901	100%

4.4. Bračni status ispitanika

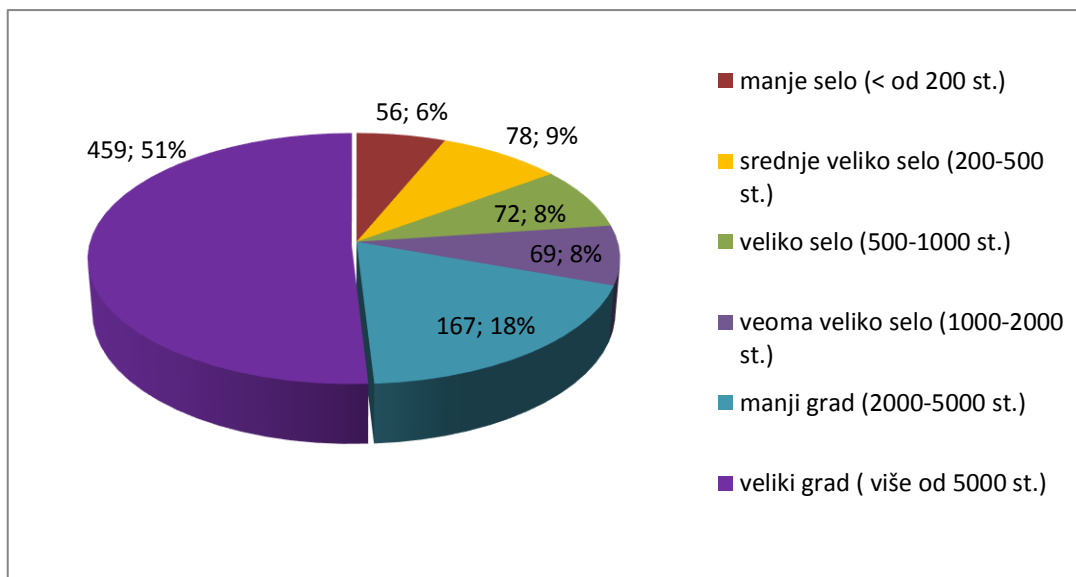
Na pitanje koje se odnosi na bračni status ispitanika više od 4/5 (86%) ispitanih roditelja navodi da je u braku (Slika 5.). Dalje slijedi da je u izvanbračnoj zajednici je 72 (8%) ispitanika, razvedenih je 36 (4%) te dvije udovice. Ponuđeni odgovor „ostalo“ odabralo je preostalih 14 ispitanika (2%).

Slika 5. Bračni status ispitanika

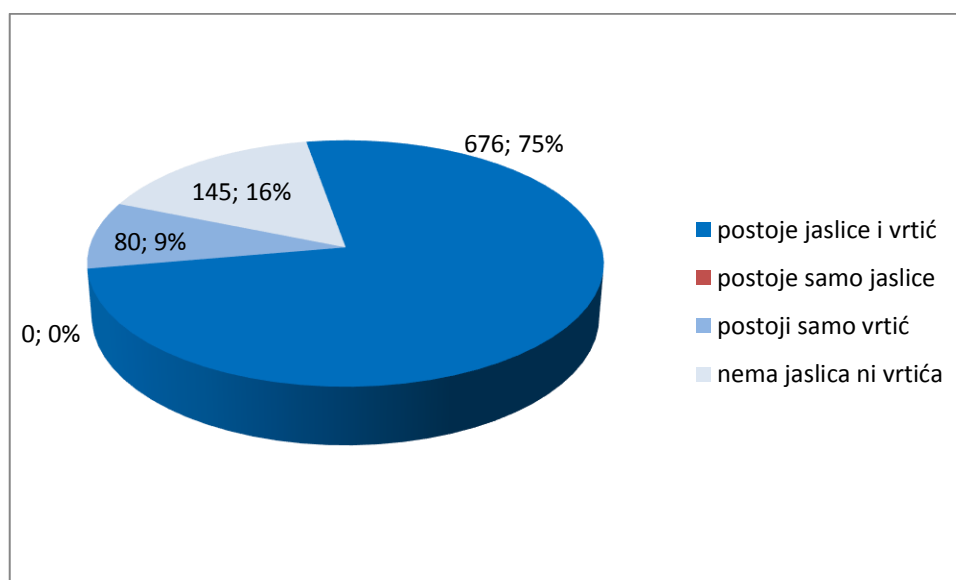
4.5. Mjesto stanovanja i dostupnost ustanova za predškolski odgoj djece

Da bi roditelji mogli razmatrati upis djeteta u jaslice ili vrtić kao jednu od mogućnosti kada to bude potrebno, važno je da u mjestu stanovanja ili u blizini takve ustanove i postoje. S obzirom na to, jedno od neizostavnih pitanja u ovom istraživanju odnosilo se na mjesto stanovanja. Više od 2/3 ispitanika kao mjesto stanovanja navodi veliki grad (više od 5000 stanovnika), a u manjem gradu stanuje 18% ispitanika. 6% ispitanika živi u manjem selu, 9% u srednje velikom selu, 8% u velikom selu te u veoma velikom selu također 8% ispitanika (Slika 6.). Dakle, u urbanom području stanuje 69% ispitanih roditelja, a u ruralnom 31% roditelja. Već prema ovim podacima možemo zaključiti da je velikoj većini ispitanih roditelja, s obzirom da stanuju u gradu, dostupnost ustanova za predškolski odgoj osigurana. No, kakva se mogućnost po pitanju upisa djece u programe predškolskog odgoja pruža u malim selima i općinama?

Slika 6. Ispitanici s obzirom na mjesto stanovanja

Da u mjestu njihova stanovanja postoje i jaslice i vrtić navodi 75% roditelja, a da ne postoje niti jaslice niti vrtić 16% roditelja. Od navedenih 16% roditelja svi stanuju u ruralnom području i to je uglavnom veliko selo. Dostupan samo vrtić ima 9% roditelja, a samo jaslice u mjestu ne postoje (Slika 7.).

Slika 7. Dostupnost jaslica i vrtića u mjestu stanovanja

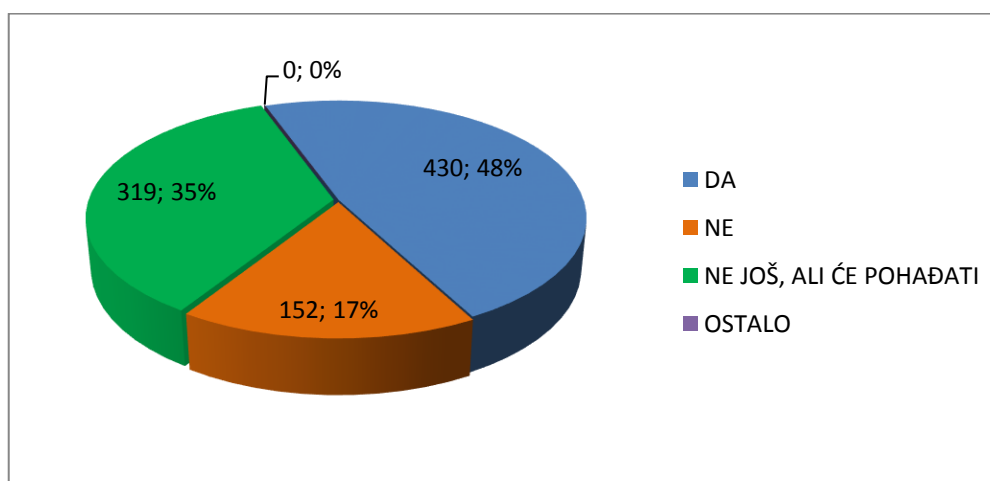

4.6. Pohađa li dijete ustanovu za predškolski odgoj (jaslice ili vrtić)

Odabir osobe ili ustanove koja će se brinuti za dijete može biti jedan od velikih izazova roditeljstva. Pred roditeljima je nekoliko opcija: dadilja koja skrbi za dijete u vlastitoj kući, dadilja koja čuva dijete u obiteljskoj kući, jaslice ili vrtić, osoba iz obitelji (najčešće baka) ili ostale moguće kombinacije (1).

Ovim radom istražit će se koliko djece pohađa jaslice ili vrtić, te kome roditelji najčešće povjeravaju na čuvanje djecu koja ne pohađaju ustanove, odnosno kada im je to potrebno.

Na pitanje „Da li Vaše dijete (ukoliko imate više djece pitanje se odnosi na najmlađe dijete) pohađa ili je pohađalo ustanove za predškolski odgoj?“ ponuđena su četiri moguća odgovora. Slika 8. prikazuje da je gotovo polovina ispitanih roditelja (48%) odgovorila da dijete pohađa ustanovu predškolskog odgoja, točnije njih 430. Od tog broja samo 10 majki istaknulo je da njihovo dijete pohađa jaslice. Sva ta djeca su u dobi od jedne do dvije godine, s mjestom stanovanja u gradu i zaposlenom majkom koje u 70% slučajeva imaju fakultetsko obrazovanje. Da dijete ne pohađa ustanovu predškolskog odgoja navodi 152 ili 17% roditelja. Preostalih 319 roditelja (35%) odgovara da dijete još ne pohađa, ali će pohađati ustanovu za predškolski odgoj, odnosno jaslice ili vrtić. Posljednji ponuđeni odgovor pripada skupini ostalo gdje su ispitanici mogli dopisati svoj odgovor ukoliko on ne pripada niti jednom od ponuđenih, no svi ispitanici pronašli su svoj odgovor u prve tri skupine.

Slika 8. Pohađa li dijete ustanovu za predškolski odgoj (jaslice ili vrtić)

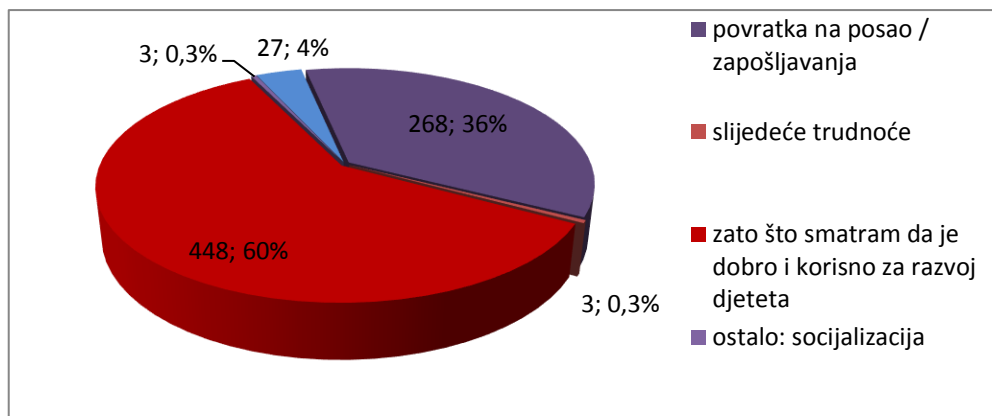
Ako se u istu skupinu svrsta 430 djece koja pohađaju jaslice ili vrtić i 319 koji će tek pohađati, iz navedenih podataka proizlazi da samo 152 djece (17%) ne pohađa niti će pohađati ustanove za predškolski odgoj (Tablica 3.).

Tablica 3. Odnos djece koja pohađaju / će pohađati / ne pohađaju ustanove predškolskog odgoja

POHAĐA LI DIJETE USTANOVU ZA PREDŠKOLSKI ODGOJ		POSTOTAK	UKUPNO
DA	430	48%	} 749
NE JOŠ, ALI ĆE POHAĐATI	319	35%	
NE	152	17%	} 471
UKUPNO	901	100%	

4.6.1. Dijete pohađa ustanovu za predškolski odgoj

Od roditelja koji su upisali svoje dijete u jaslice ili vrtić, njih 749 koji su na prethodno pitanje odgovorili da dijete pohađa ili će pohađati ustanovu za predškolski odgoj, bio je cilj saznati iz kojeg razloga su se za to odlučili. 448 (60%) roditelja kao razlog upisa djeteta navodi „zato što smatram da je dobro i korisno za razvoj djeteta“. Sljedećih 268 (36%) roditelja je upisalo dijete u jaslice ili vrtić zbog povratka na posao ili zapošljavanja, a zbog sljedeće trudnoće troje ispitanih roditelja. Kao odgovor na ovo pitanje ponuđena je mogućnost i da roditelji sami upišu svoj odgovor, pa tako troje ispitanih roditelja kao razlog upisa djeteta u programe predškolskog odgoja navodi socijalizaciju, a 27 (4%) roditelja navodi da je dijete premalo da bi ga upisali u ustanovu za predškolski odgoj, ali će ga upisati (Slika 10.). Dob te djece, kako roditelji navode, uglavnom je manja od 3 godine, a samo dvoje djece ima 3 do 4 godine.

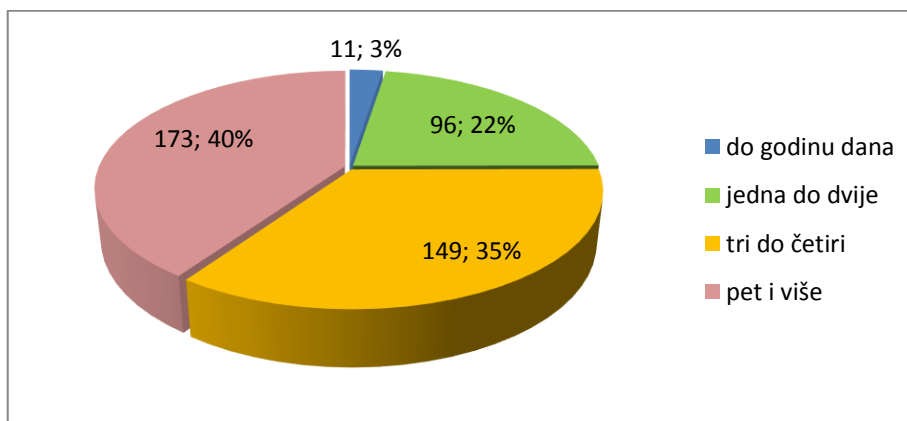

Slika 10. Razlog upisa djece u ustanove predškolskog odgoja (749 ispitanih)

4.6.1.1. Podjela djece s obzirom na dob

U istraživanju je sudjelovalo 168 roditelja čije je najmlađe dijete u dobi do jedne godine. Od tog broja 11 (7%) djece pohađa jaslice. Gotovo svi ti roditelji (9/11) kao mjesto stanovanja navode veliki grad. U dobi od jedne do dvije godine je ukupno 279 djece od kojih 34% pohađa jaslice. U dobi od tri do četiri godine je 234 djece, od kojih 64% pohađa ustanovu za predškolski odgoj. Od 220 djece u dobi od 5 i više godina čak 79% pohađa ustanovu za predškolski odgoj.

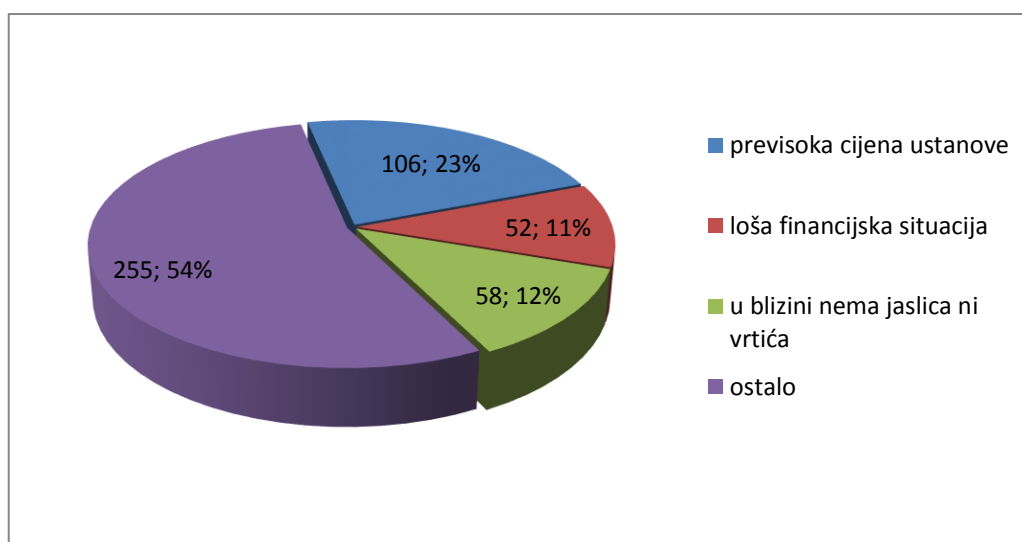
Od ukupnog broja djece koja pohađaju ustanovu za predškolski odgoj (430), 3% djece je u dobi do jedne godine, 22% od jedne do dvije godine, 35% u dobi od tri do četiri godine te 40% djece u dobi od pet godina i više, no pretpostavlja se da ovdje većina roditelja podrazumijeva i jednu godinu obveznog predškolskog odgoja i obrazovanja prije polaska u osnovnu školu. Uočljiv je porast broja djece koja pohađaju ustanove predškolskog odgoja s obzirom na porast dobi što je vidljivo i na slici 11.

Slika 11. Broj djece koja pohađaju ustanove predškolskog odgoja s obzirom na dob

4.6.2. Dijete ne pohađa ustanovu za predškolski odgoj

Ispitani roditelji koji su izjavili da njihovo dijete ne pohađa programe predškolskog odgoja ili da će tek pohađati, njih 471, obrazložili su zašto. Previsoku cijenu ustanove za predškolski odgoj kao razlog što dijete ne pohađa istu, navodi 106 (23%) roditelja. 52 (11%) roditelja kao razlog navodi lošu financijsku situaciju što bi se moglo pribrojiti prethodnom odgovoru. 58 (12%) roditelja u blizini nema dostupne ustanove predškolskog odgoja te stoga njihovo dijete iste ni ne pohađa. Preostalih 255 (54%) ispitanika zabilježilo je svoj odgovor u rubrici „ostalo“ gdje su mogli dopisati svoj odgovor (Slika 12.).

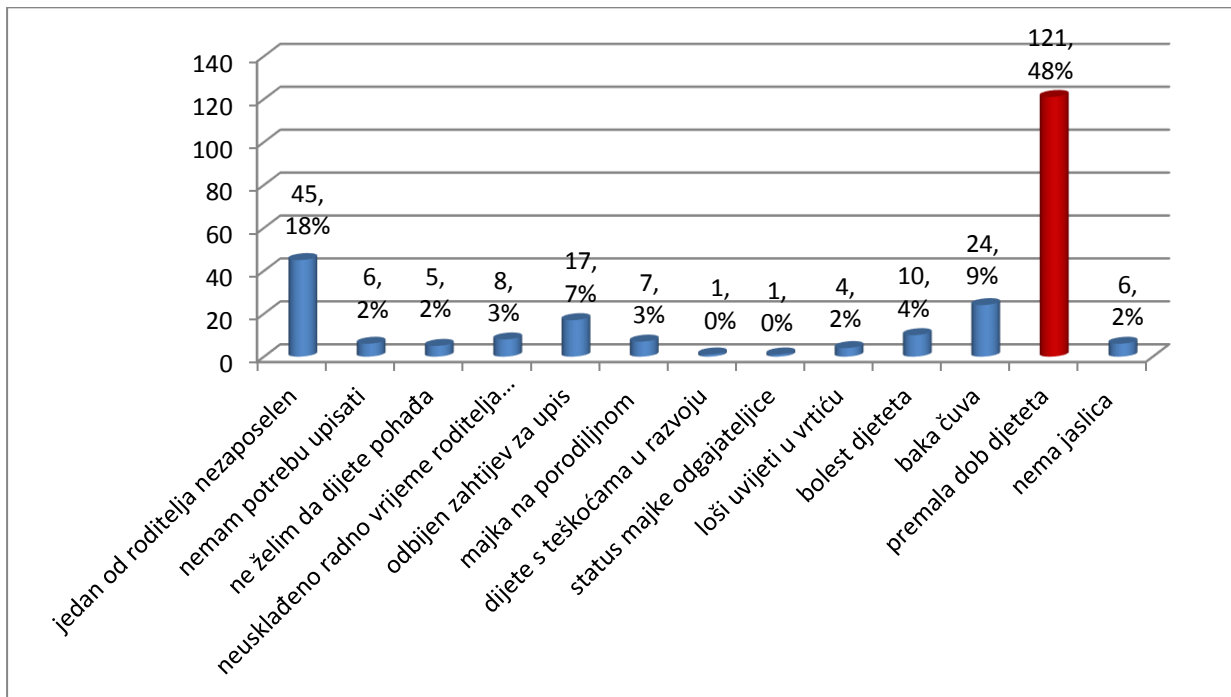

Slika 12. Razlog zašto djeca ne pohađaju ustanove predškolskog odgoja

Hi-kvadrat testom ispitan je rezultat koji je potvrdio da zbog previsoke cijene programa gotovo 1/4 djece ne pohađa ustanove predškolskog odgoja. Rezultat testa je 21, 0537, p vrijednost je .000004 te je na razini $p < 0,05$ utvrđena statistički značajna razlika – uzrok ne pohađanja ustanove predškolskog odgoja je cijena. Ovim testom potvrđena je prva hipoteza. Kod ispitanika sa sela u odnosu na grad nije utvrđena razlika zbog cijene.

Slika 13. prikazuje obrazloženja koja su ispitanici roditelji naveli pod „ostalo“ kao razloge zašto dijete ne pohađa ustanovu predškolskog odgoja. 45 (18%) ispitanika kao razlog navodi da je jedan od roditelja nezaposlen, 6 roditelja nema potrebu upisati dijete u jaslice ili vrtić, 5 roditelja zato što ne želi, 8 roditelja ima neusklađeno radno vrijeme s radnim vremenom ustanove, odbijen zahtjev za upis navodi 17 roditelja, 7 je majki na porodiljinom dopustu, 1 dijete s teškoćama u razvoju te 1 status majke odgajateljice. Loši uvjeti u vrtiću razlog su koji navodi 4 roditelja,

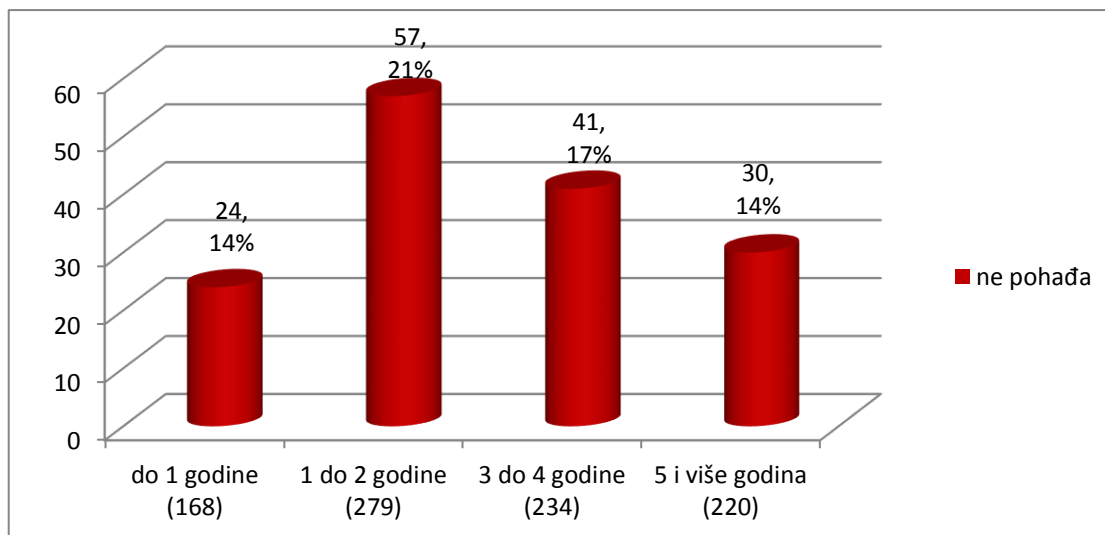
bolest djeteta navodi 10 roditelja, 24 roditelja ističe kako dijete čuva baka, a nedostupnost jaslca navodi 6 roditelja. Premalu dob djeteta kao obrazloženje navodi 48% ispitanika, odnosno 121 roditelj.

Slika 13. Zašto djeca ne pohađaju ustanove predškolskog odgoja – „ostalo“

4.6.2.1. Podjela djece s obzirom na dob

Kao što prikazuje slika 14. ukupno 152 ispitana roditelja navode da njihovo dijete ne pohađa ustanovu za predškolski odgoj. U dobi do jedne godine 24 djeteta (14%) od ukupno 168 ne pohađa jaslice, od jedne do dvije godine 57 (21%) djece od 279 ne pohađa jaslice. Od tri do četiri godine 41 dijete (17%), u dobi od pet i više godina 30 djece (14%) ne pohađa ustanovu za predškolski odgoj.

Slika 14. Broj djece koja ne pohađaju ustanove predškolskog odgoja s obzirom na dob

4.6.3. Podjela djece s obzirom na mjesto stanovanja i dostupnost ustanova

Prema podacima iz prethodnih poglavlja vidljivo je da su ustanove za predškolski odgoj dostupne gotovo svim roditeljima koji stanuju u gradskim naseljima, no ne i onima koji stanuju u ruralnim područjima. Čak 666 od 901 ispitanika navodi da u mjestu njihova stanovanja postoje i jaslice i vrtić. Ukoliko se načini podjela na selo i grad, odnosno ruralno i urbano područje (Tablica 4.), doznajemo da u gradu stanuje 626 ispitanika sa svojom djecom, a na selu 275 ispitanika. Svega 8 ispitanika sa prebivalištem u gradu i čak 137 sa prebivalištem na većem ili manjem selu, nema dostupnost jaslica ili vrtića u mjestu stanovanja. Ukupno je to 145 djece, od kojih 31 dijete ipak pohađa ustanovu za predškolski odgoj što čini 21%. 27 od trideset i jednog djeteta živi na selu. Za pretpostaviti je da ta djeca ustanovu pohađaju u obližnjem mjestu ili u blizini radnog mjesta roditelja. 16 roditelja koji navode grad kao mjesto stanovanja tvrdi da u njihovoj blizini postoji samo vrtić, dok preostalih 96% ima i jaslice i vrtić na raspolaganju u svome gradu. Čak 50% ispitanika koji žive u ruralnom području nemaju u mjestu svoga stanovanja ustanove za predškolski odgoj. Budući da je teritorijalna organizacija takva da nekoliko većih ili manjih sela čini općinu, ukoliko to područje posjeduje ustanovu za predškolski odgoj, ona je u većini slučajeva u najvećem mjestu te općine. Dakle, za očekivati je da u selima od jedva stotinjak ili nešto više stanovnika nema ustanove za predškolski odgoj.

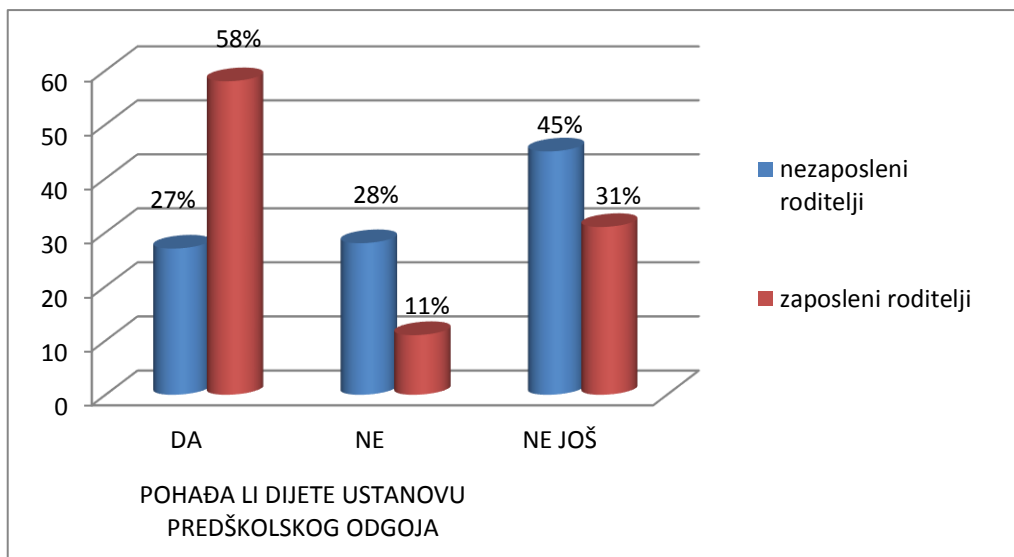
Tablica 4. Broj djece iz grada i sela te dostupnost ustanova za predškolski odgoj

POSTOJE LI JASLICE I VRTIĆ:	GRAD (626 UKUPNO)		SELO (275 UKUPNO)	
	Broj	Postotak	Broj	Postotak
ni jaslice ni vrtić	8	1%	137	50%
samo vrtić	16	3%	74	27%
jaslice i vrtić	602	96%	64	23%
UKUPNO:	626	100%	275	100%

Usporedbom broja djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja u gradu (s više od 5000 stanovnika) u odnosu na selo, testirana je razlika hi-kvadrat testom. Rezultat testa je 26, 51 te je na razini $p < 0,05$ utvrđena statistički značajna razlika – više djece pohađa program predškolskog odgoja u gradu nego na selu. Druga hipoteza je potvrđena.

4.6.4. Podjela djece s obzirom na zaposlenost roditelja

Budući da zaposlenost odnosno nezaposlenost roditelja ima veliku ulogu pri odluci hoće li njihovo dijete pohađati ustanovu za predškolski odgoj i je li im to uopće potrebno, u daljnjem tekstu prikazat će se koliko djece pohađa / ne pohađa / još ne pohađa ustanovu za predškolski odgoj s obzirom na zaposlenost / nezaposlenost roditelja. Slika 15. prikazuje da od 282 nezaposlena roditelja 27% djece pohađa ustanovu za predškolski odgoj, 28% ne pohađa, a 45% ne pohađa još, ali će pohađati. Od broja djece nezaposlenih roditelja koji još ne pohađaju ustanovu za predškolski odgoj 74% djece je u dobi do dvije godine. Od zaposlenih roditelja, kojih je 600, 58% djece pohađa ustanovu za predškolski odgoj, 11% ne pohađa te će 31% djece tek pohađati, od kojih je čak 85% u dobi do 2 godine. Možemo zaključiti da dio djece čuva majka na porodiljnom dopustu te će kasnije vjerojatno pohađati vrtić. Istraživanjem doznajemo da je 66% majki zaposleno. Zanimljivost je da porastom broja djece pada broj zaposlenih majki. Tako je od majki koje imaju jedno dijete 70% zaposleno, dok je od majki sa troje i više djece zaposleno oko 50%.

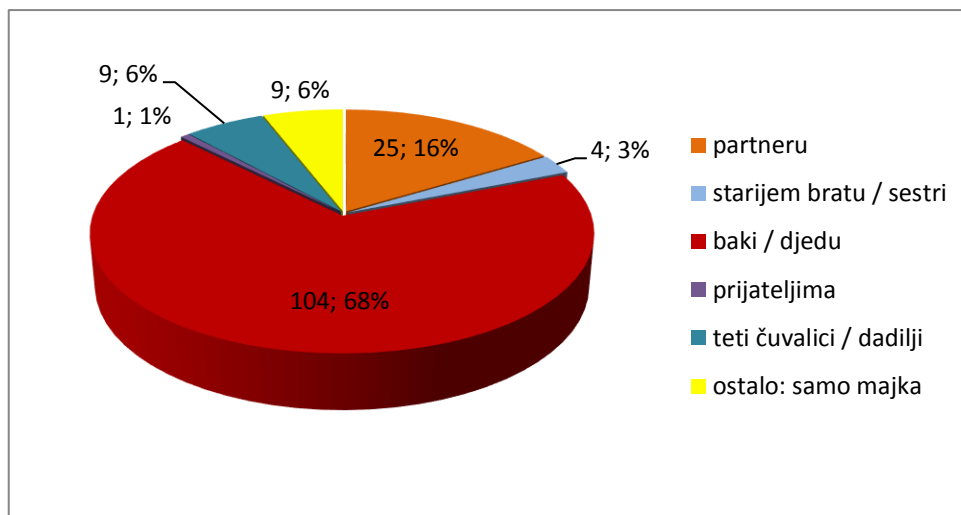
Slika 15. Podjela djece s obzirom na zaposlenost roditelja – izraženo u postocima

Dakle, broj djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja u ovom istraživanju je 430. S obzirom na stručnu spremu roditelja, radni status i mjesto stanovanja, dobiveni podatci ukazuju da je 80% roditelja te djece u radnom odnosu i stanuje u manjem ili većem gradu. Višu ili visoku školu završilo je 44% roditelja. Broj djece koja ne pohađaju programe predškolskog odgoja je 152. Od toga 34% djece nema dostupnost ustanova za predškolski odgoj u mjestu svoga stanovanja. 45% roditelja djece koja ne pohađaju programe predškolskog odgoja je zaposleno, 51% stanuje u gradu, a 30% ima završenu višu ili visoku školu. Može se zaključiti da razlika u stupnju obrazovanja nema toliko značajan utjecaj o upisu djece u ustanove predškolskog odgoja poput radnog statusa roditelja i mjesta stanovanja.

4.7. Kome roditelji najčešće povjeravaju svoje dijete na čuvanje?

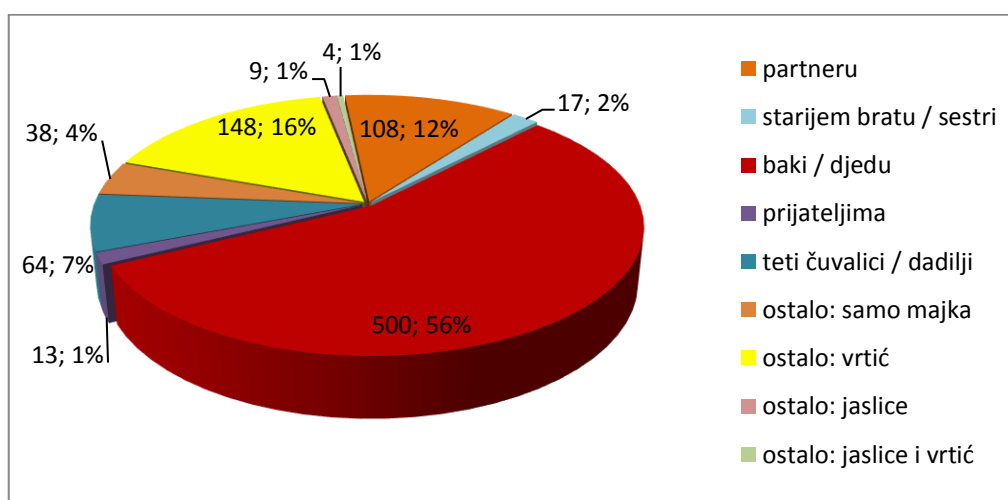
Roditelji čija djeca ne pohađaju jaslice niti vrtić, kojih je u ovom istraživanju 152, naveli su kome su povjerali svoje dijete na čuvanje kada je to bilo potrebno. Većina roditelja skrb o djetetu najlakše će prepustiti bliskom članu obitelji, s kojim dijete i inače provodi vrijeme i koga voli. Kao što se moglo i pretpostaviti 104 (68%) roditelja kao prvi izbor navodi baku odnosno djeda. 25 (16%) roditelja ostavlja dijete na skrb partneru, 9 (6%) teti čuvalici ili dadilji, 4 (3%) starijem bratu ili sestri, a prijateljima samo 1 roditelj (Slika 16.). 9 (6%) ispitanika svoj odgovor zabilježilo je pod „ostalo“ i navodi da dijete čuva samo majka. To su uglavnom djeca u dobi do jedne godine što možemo protumačiti kao vrijeme porodiljnog dopusta te majka cijelo vrijeme samostalno skrbi o djetetu.

Slika 16. Kome ste povjerali na čuvanje djeteta koje ne pohađa ustanovu predškolskog odgoja (152)

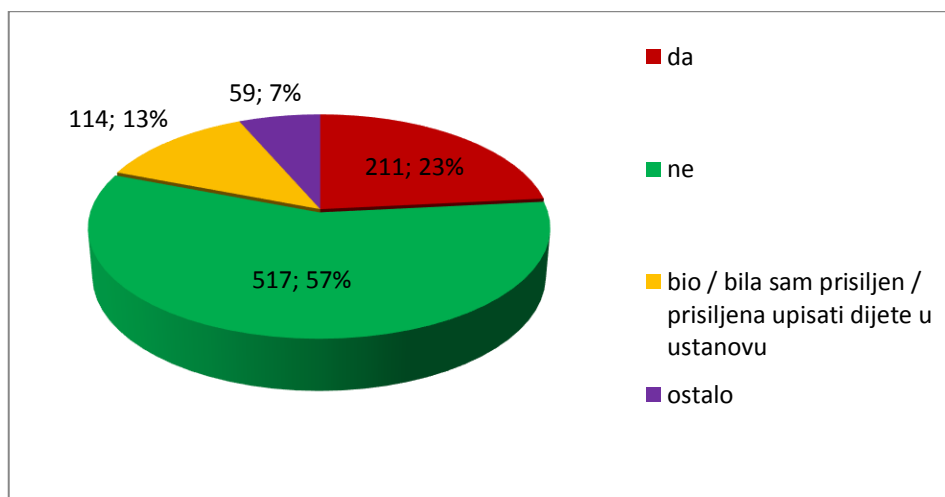
Od ukupnog broja zaposlenih roditelja 12% ima djeteta koje ne pohađa programe predškolskog odgoja. Njihovu djecu u 71% slučajeva čuva baka. Ukupan broj ispitanika (901) kao prvi izbor također navodi baku i djeda (56%), dalje slijede partner (12%), dadilja (7%), brat / sestra (2%) te prijatelji (1%). Uz navedene ponuđene odgovore, za odgovor „ostalo“ opredijelilo se preostalih 22%. Tu navode vrtić (16%), jaslice (1%), jaslice i vrtić (1%) te da djeteta čuva samo majka (4%) vidljivo brojčano i u postocima na slici 17.

Slika 17. Kome ste povjerali na čuvanje djeteta - ukupno (901)

4.8. Koliko upis djeteta ovisi o cijeni ustanove za predškolski odgoj?

Cijena kvalitetnog programa u jaslicama i vrtiću može biti veoma visoka, posebice uz sve dodatne potrepštine za dijete. Ukoliko je program subvencioniran (od države, općine, grada, crkve ili neke druge ustanove) cijene mogu biti znatno povoljnije i pristupačnije. Većinu roditelja kada se informiraju i raspituju za takve ustanove zanima i cijena. Stoga se doznaje i koliko upis djeteta u ustanove predškolskog odgoja ovisi o cijeni same ustanove. Zanimljiv podatak je da 517 (57%) roditelja navodi kako cijena jaslica odnosno vrtića nije utjecala na njihovu odluku o upisu djeteta. 211 (23%) roditelja navodi da je cijena ustanove ipak ovisila o tome da li će dijete upisati u ustanovu. Odgovor na ovo pitanje možemo protumačiti na dva načina: ili je cijena ustanove bila povoljna za njihove prilike, ili je bila toliko visoka da je presudila pri odluci roditelja. 114 (13%) roditelja navodi da je bilo prisiljeno upisati dijete u neku od ustanova, odnosno da nisu imali drugog izbora, a 59 (7%) svoj razlog upisuje pod „ostalo“ (Slika 18).

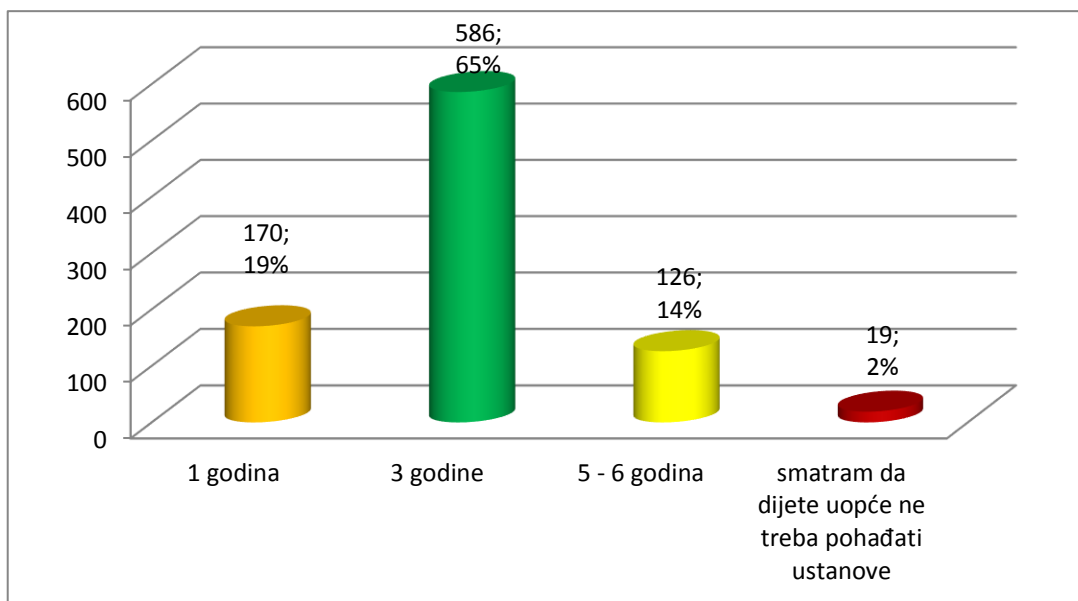

Slika 18. Ovisi li upis djeteta o cijeni programa

4.9. Idealna dob za polazak djeteta u ustanovu predškolskog odgoja

Psihofizički razvoj djeteta, vrijeme kada je dijete najviše vezano za majku i kada mu najlakše pada odvajanje od obitelji teme su školskih udžbenika i istraživanja. 586 (65%) ispitanih roditelja slaže se da je idealna dob djeteta 3 godine. 170 (19%) roditelja smatra da je to dob sa navršenih godinu dana, a 126 (14%) roditelja kao idealnu navodi dob od 5 do 6 godina. Samo 19

(2%) roditelja smatra da dijete uopće ne treba pohađati ustanove za predškolski odgoj (Slika 19.).

Slika 19. Idealna dob za polazak djeteta u ustanovu predškolskog odgoja

5. RASPRAVA

Sustav predškolske skrbi za djecu jedan je od ključnih obiteljskih socijalnih servisa. S jedne strane, on služi kao sredstvo prevladavanja napetosti između radnog i obiteljskog života. Današnjim nuklearnim obiteljima u kojima su najčešće oba roditelja zaposlena, a pomoć članova obitelji nije uvijek dostupna, ovakve ustanove uvelike olakšavaju situaciju. S druge strane, sustav predškolske skrbi za djecu pruža značajne odgojne i obrazovne sadržaje koji potiču socijalizaciju i razvoj djece te na taj način ujednačavaju i poboljšavaju njihove kasnije obrazovne šanse i sposobnosti (9). Kada je zbog posla ili drugih potreba nužno da za dijete skrbi treća osoba, pred roditeljima je izazov da sagledaju sve dostupne mogućnosti i odluče što je najbolje za njih i njihovo dijete.

U provedenom istraživanju sudjelovao je devetsto i jedan roditelj od kojih gotovo 50% djece pohađa ustanovu za predškolski odgoj. Načinjena je usporedba djece koja pohađaju ustanovu za predškolski odgoj i ona koja ne pohađaju s obzirom na dob, mjesto stanovanja i dostupnost ustanova za predškolski odgoj te radni status roditelja. Dobiveni podatci uspoređeni su s ostalim istraživanjima i statističkim podacima. Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku (10) na početku pedagoške godine 2016./2017. djelovalo je ukupno 1488 dječjih vrtića. Ukupan broj djece obuhvaćene programima predškolskog odgoja (od 6 mjeseci do polaska u osnovnu školu) jest 143 878. Načinjena je podjela djece s obzirom na dob. Djece u dobi do 3 godine koja pohađaju ustanovu za predškolski odgoj je 17%, od 3 do 5 godina 36%, a od 5 do 7 godina 47% (10). Kada se navedeni podatci usporede s ovim istraživanjem uočava se vrlo mala razlika u postotcima. Djece u dobi do 3 godine je 25%, od 3 do 4 godine 35%, a starije od 5 godina 40%. Moglo bi se reći da podatci dobiveni ovim istraživanjem s malom razlikom odražavaju državne statističke podatke. U odnosu na prethodnu pedagošku godinu porastao je broj ustanova i broj polaznika vrtića dok se broj djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja s obzirom na dob gotovo i ne razlikuje (10, 11).

Prema istraživanju provedenom u Hrvatskoj (9) saznaje se da vrlo mali broj djece u ustanove predškolskog odgoja (jaslice) polazi u prvoj godini života, što je ujedno i period za koji je osiguran plaćeni porodiljni dopust. U prvoj godini života u jasličkim programima sudjeluje oko jedne osmine generacije, a u drugoj godini oko jedne petine (9). Navedeni podatci mogu se usporediti s ovim istraživanjem od kojih nema većih odstupanja. 279 roditelja ima dijete u dobi od jedne do dvije godine, od kojih 96 djece pohađa ustanovu za predškolski odgoj što čini 34% ili nešto manje od 2/5.

Da bi roditelji uopće mogli razmatrati upis djeteta u ustanovu predškolskog odgoja kao jednu od mogućnosti primjerene skrbi, veliku ulogu zauzima dostupnost ustanove, odnosno postoji li dječji vrtić ili jaslice u mjestu njihova stanovanja. Od ukupnog broja ispitanih roditelja 16% navodi da nema niti jaslica, a ni vrtića na raspolaganju u mjestu stanovanja.

U Hrvatskoj ukupno 76 općina nema vrtić. Najviše takvih općina je u slavonskim županijama: Brodsko-posavskoj, Vukovarsko-srijemskoj i Osječko-baranjskoj županiji. S druge strane, u Krapinsko-zagorskoj županiji svih 25 općina imaju vrtiće. Uzmemo li u obzir da Hrvatska ima 428 općina, 76 općina koje nemaju vrtić, a samim time zasigurno ni jaslice, čine 18% (12). Usporedno s time, varira i broj djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja od regije do regije. Usmjerimo li se na obuhvat djece u dobi od 3 do 4 godine predškolskim programima možemo vidjeti kako on varira od 13% u Brodsko-posavskoj županiji pa do 91% u Gradu Zagrebu (13). Takvi podatci ne čude budući da Zagreb broji šezdesetak gradskih i preko sedamdeset privatnih i vjerskih dječjih vrtića (14, 15), dok već spomenutih 76 općina Hrvatske uopće nema ustanovu za predškolski odgoj. Jaslički programi općenito su slabije razvijeni, no situacija glede regionalnih razlika u obuhvatu djece slična onoj za vrtićku dob. Grad Zagreb također ima najveći obuhvat djece, a slijedi ga sjeverni Jadran. I dok se u brojnim europskim zemljama zagovara gotovo univerzalna pokrivenost djece vrtićke dobi predškolskim programima te se djeci i jamči mjesto u predškolskim institucijama, situacija u Hrvatskoj je bitno drugačija (13).

Na europskoj razini formiraju se brojne inicijative pohađanja programa predškolskog odgoja, dok se djelovanje EU zadržalo tek na razini preporuka. Jedna od upečatljivijih preporuka je ona Europskog vijeća iz Barcelone (2002.) kojom se propisuju ciljevi na području ranog odgoja i obrazovanja sukladno kojima bi članice EU do 2010. godine trebale doseći cilj od najmanje 90% djece od 3 godine do obvezne školske dobi obuhvaćene predškolskim programima te 33% djece u dobi do 3 godine. Ta inicijativa nije rezultirala značajnijim promjenama te europske zemlje uvelike variraju u pokrivenosti djece predškolskim programima, posebice u najranijoj djetetovoj dobi. Potom se 2009. godine donosi novi cilj na području obrazovanja sukladno kojem bi do 2020. godine najmanje 95% djece između četiri godine starosti i obvezne školske dobi trebalo biti uključeno u programe predškolskog obrazovanja (13). Usporedimo li hrvatsku situaciju i rezultate ovog istraživanja s preporukama EU na tom području, vidimo da je po pitanju obuhvaćenosti djece i jasličkim i vrtićkim programima Hrvatska daleko ispod ranije spomenutih preporuka kojima se teži.

Cijena vrtića također može biti presudna pri donošenju odluke o upisu. Uvjeti se razlikuju od mjesta do mjesta. Ponegdje su jaslice i vrtići čak besplatni, negdje su sufinancirani od gradova ili općina, negdje ovise o primanjima roditelja, a negdje ih, kako je već spomenuto, uopće nema (12). Puna cijena smještaja djeteta u redovite vrtićke programe kreće se od 1500 do 2500 kuna mjesečno. Osnivač dječjeg vrtića donosi odluku o visini ekonomske cijene što uvelike ovisi o tome je li vrtić gradski /općinski ili privatni. Roditelji plaćaju dio ekonomske cijene, a to znači da u većini gradova i općina ta participacija ne premašuje 550 kuna (16). Ipak, u ovom istraživanju 106 roditelja, što čini 23%, navodi da upravo zbog previsoke cijene njihovo dijete ne pohađa programe predškolskog odgoja.

Gotovo sve ustanove za predškolski odgoj prednost pri upisu daju zaposlenim roditeljima, a uobičajeno je da je broj prijavljene djece daleko veći od kapaciteta koji se prima. Dostupne usluge skrbi za djecu od izuzetnog su značaja za prevladavanje sukoba između obiteljskih obveza i plaćenog rada te omogućavaju neprekinute radne karijere oba roditelja (17). Prema istraživanju o zaposlenosti žena i pristupu sustavu predškolske skrbi (17) broj zaposlenih žena i broj djece koja pohađaju ustanove predškolskog odgoja su u korelaciji. U promatranom razdoblju procijenjena stopa zaposlenosti iznosila je u prosjeku od 23% u Vukovarsko-srijemskoj županiji i 25% u Brodsko-posavskoj županiji do 49% u Istarskoj županiji i 52% u Gradu Zagrebu sa Zagrebačkom županijom. Promijenjena uloga žena u obitelji te njihova rastuća zaposlenost zasigurno su doprinijeli razvoju sustava skrbi pa su tako danas zemlje s najdostupnijim sustavima predškolske skrbi u pravilu i zemlje s najvećom stopom ženske zaposlenosti (17).

S obzirom da u ovom istraživanju više od 96% ispitanih roditelja čine žene, od kojih je zaposleno 66% (u dobi od 20 do 48), navedeni podatci usporedit će se s rezultatima istraživanja o usklađivanju poslovnog i obiteljskog života. U provedenom istraživanju (18) ispitanice su zaposlene žene u dobi od 20 do 39 godina od kojih 48% nema ni jedno dijete. Ako se izdvoji preostali broj žena koji ima djecu i usporedi s ovim istraživanjem, dobiju se vrlo slični podatci o broju djece. Oko 40% do 44% žena ima jedno dijete, oko 45% ima dvoje djece, a troje i više ima 12 do 15% žena. Prema istraživanju (18) pokazalo se da što žena ima više djece, manji su izgledi da će biti zaposlena. Ovim radom možemo to potvrditi. Od majki koje imaju jedno dijete 70% je zaposleno, dok je od majki sa troje i više djece zaposleno oko 50%. Isto vrijedi i za dob djeteta – što je dijete mlađe, manje je vjerojatno da je žena zaposlena.

6. ZAKLJUČAK

Da li će dijete pohađati programe predškolskog odgoja ili neće nije samo stvar volje roditelja. Kako se moglo i pretpostaviti veliku ulogu imaju radni status roditelja i mjesto stanovanja, odnosno dostupnost ustanova za predškolski odgoj. Iz podataka dobivenih ovim istraživanjem može se zaključiti da razlika u stupnju obrazovanja nema toliko značajan utjecaj o upisu djece u ustanove predškolskog odgoja poput radnog statusa roditelja i mjesta stanovanja. Polovina ispitanih roditelja s mjestom stanovanja u ruralnom području nema na raspolaganju ustanove za predškolski odgoj. Dok određeni broj roditelja upravo taj nedostatak navode kao razlog što dijete ne pohađa jaslice ili vrtić, mali broj te djece ipak pohađa neki od programa predškolskog odgoja. Najveći broj djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja je u dobi od tri do četiri godine, dok je djece mlađe od tri godine vrlo malo. Zaposleni roditelji, u ovom slučaju prvenstveno majke, čije dijete ne pohađa programe predškolskog odgoja u više od 2/3 slučajeva povjeravaju svoje dijete na čuvanje bakama. Prema dobivenim podacima možemo zaključiti da najveći broj djece koja pohađaju programe predškolskog odgoja ima zaposlenu majku te stanuje u gradskom naselju. Najveći broj roditelja, uz to što im je vrtić potreban kao skrb za dijete dok su na radnom mjestu, smatraju da su takvi programi dobri i korisni za razvoj djeteta. Stoga bi u budućnosti bilo poželjno omogućiti ravnomjernu dostupnost ustanova za predškolski odgoj kako bi i roditelji koji tu mogućnost trenutno nemaju mogli priuštiti svome djetetu ono što smatraju da je najbolje za njega.

7. LITERATURA

1. Eisenberg A, Murkoff H. E, Hathaway S. E. Što očekivati u drugoj i trećoj godini. Kad drugi skrbe o vašem djetetu. Zagreb, V.B.Z. 2009; str. 776 – 796.
2. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Republika Hrvatska Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Zagreb, 2014; str. 6 – 17.
Dostupno na: <https://mzo.hr/hr/nacionalni-kurikulum-za-rani-predskolski-odgoj-obrazovanje> (28.07.2017.)
3. Jaslice ili čuvanje djeteta kod kuće? Središnji državni portal. 2017.
Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obitelj-i-zivot/roditeljstvo/jaslice-ili-cuvanje-djeteta-kod-kuce/524> (28.07.2017.)
4. Mojsović Z. i suradnici. Sestrinstvo u zajednici. Zagreb, Visoka zdravstvena škola. 2005; str. 3-5.
5. Vučemilović Lj. Počeci razvoja sestrinstva u predškolskim ustanovama. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. 2013; 19(71). str. 30-31.
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/145430> (28.07.2017.)
6. UNICEF, Rastimo zajedno. 2015.
Dostupno na: http://www.unicef.hr/programska_aktivnost/rastimo-zajedno-i-rastimo-zajedno-plus/ (28.07.2017.)
7. Dervoz Rajić L. Idemo u jaslice ili vrtić? 2013.
Dostupno na: <http://www.roditelji.hr/vrtic/2780-idemo-u-jaslice-ili-vrtic/> (30.07.2017.)
8. Marović Z. Ne smiješ plakati, ti si dječak. Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima. 2009; 15(58) str. 18-20.
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/128503> (30.07.2017.)

9. Matković T. Obuhvat sustavom predškolske skrbi u Hrvatskoj, 1989.-2005. Revija za socijalnu politiku. 2007; 14(1) str. 123 – 126.
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/30309> (10.08.2017.)
10. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, početak ped. g. 2016./2017. Priopćenje. Državni zavod za statistiku. 2017. 8.1.8.
Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> (10.08.2017.)
11. Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, početak ped. g. 2015./2016. Priopćenje. Državni zavod za statistiku. 2016. 8.1.8.
Dostupno na: <https://www.dzs.hr/> (10.08.2017.)
12. Dnevnik.hr. 2017.
Dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/demografska-obnova-u-praksi-vrtici-su-negdje-besplatni-a-negdje-ih-uopce-nema---468891.html> (10.08.2017.)
13. Matković T, Dobrotić I. Promjene u obuhvatu programima predškolskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj na nacionalnoj i županijskoj razini između 1990. i 2012. godine. Revija za socijalnu politiku. 2013; 20(1) str. 65 - 73
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/100483> (12.08.2017.)
14. Gradski dječji vrtići. Grad Zagreb službene stranice.
Dostupno na: <http://www.zagreb.hr/gradski-djecji-vrtici/64688> (12.08.2017.)
15. Privatni i vjerski dječji vrtići. Grad Zagreb službene stranice.
Dostupno na: <http://www.zagreb.hr/privatni-i-vjerski-djecji-vrtici/524> (12.08.2017.)
16. Upis u dječji vrtić. Središnji državni portal. 2017.
Dostupno na: <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/predskolski-odgoj-i-obrazovanje/upis-u-djecji-vrtic/215> (12.08.2017.)

17. Dobrotić I, Matković T, Baran J. Zaposlenost žena i pristup sustavu predškolske skrbi za djecu u Hrvatskoj: postoji li veza? Revija za socijalnu politiku. 2010; 17(3). str. 363 – 380.
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/59914> (12.08.2017.)

18. Akrap A, Čipin I. Usklađivanje poslovnoga i obiteljskoga života u Hrvatskoj: utjecaj na fertilitet. Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja. 2011; 20(1 (111)). str. 47 – 56.
Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr/65351> (12.08.2017.)

Za obradu podataka u radu korišteni su programi:

1. Microsoft Excel 2010. Microsoft Corp., Redmont, WA, 2010.
2. Microsoft Word 2010. Microsoft Corp., Redmont, WA, 2010.

8. OZNAKE I KRATICE

UNICEF – *United Nations International Children’s Emergency Fund*

(Međunarodni izvanredni fond Ujedinjenih nacija za djecu)

EU – Europska unija

9. SAŽETAK

U današnjim modernim nuklearnim obiteljima gdje su oba roditelja zaposlena po isteku jednogodišnjeg roditeljskog dopusta mnoge se majke vraćaju na posao. Roditelji tada moraju odlučiti kome povjeriti svoje dijete na čuvanje. Jedna od mogućnosti su programi predškolskog odgoja koji su u Republici Hrvatskoj dostupni djeci od navršениh šest mjeseci života do polaska u osnovnu školu.

Cilj rada je istražiti povezanost dostupnosti ustanova za predškolski odgoj te radnog statusa roditelja s brojem djece koja pohađaju vrtić ili jaslice i razlozima pohađanja ili ne pohađanja programa predškolskog odgoja.

Provedeno je anonimno internetsko istraživanje sastavljanjem ankete od 16 pitanja zatvorenog tipa. Pitanja obuhvaćaju opće podatke o ispitanicima, podatke o mjestu stanovanja i dostupnosti ustanova za predškolski odgoj te podatke vezane za upis djece u programe predškolskog odgoja i stav ispitanika prema istome. Pravilno je ispunjen devetsto i jedan upitnik i ti su podatci statistički obrađeni.

Gotovo polovina djece pohađa ustanovu za predškolski odgoj. Djeca zaposlenih roditelja, s mjestom stanovanja u gradu i u dobi od tri do četiri godine najčešći su polaznici ustanova. Djeca zaposlenih roditelja, koji ne pohađaju programe predškolskog odgoja u više od 70% slučajeva čuva baka. Vrlo mali broj djece ne pohađa, niti će pohađati programe predškolskog odgoja.

KLJUČNE RIJEČI: vrtić, jaslice, predškolski odgoj, roditelji, stav

10. SUMMARY

In today's modern nuclear families where both parents are employed, after the one-year parental leave expires, many mothers return to work. Parents then have to decide to who they can entrust their child for babysitting . One of the possibilities is pre-school education programs available in the Republic of Croatia for children aged six months and up to elementary school.

The aim of the study is to investigate the correlation between the availability of institutions for preschool nurturing and the working status of parents with the number of children attending kindergarten or nursery and the reasons for attending or failing to attend pre-school education programs.

An anonymous internet survey was conducted by compiling a 16-question questionnaire survey. Questions include general information about the examinees, information on the place of residence and the availability of institutions for pre-school education and information related to the enrollment of children in preschool education programs and views related to the same. From total number of questionnaires filled, ninety-one was filled correctly and these data was statistically processed.

Nearly half of the children attend preschool programs. Children of employed parents, with a place of residence in the city and at the age of three to four years, are the most frequent attendees of the institution. Children of employed parents who do not attend pre-school education programs are being guarded, in 70% of cases, by their grandparents. Small number of children do not attend, nor will attend pre-school education programs.

KEYWORDS: kindergarten, infant nursery, pre – school education, parents, attitude

11. PRILOZI

Prilog 1.

Poštovani roditelji, molim Vas da ispunite ovaj anonimni anketni upitnik za roditelje malodobne djece. Upitnik se provodi u svrhu izrade završnog rada na Visokoj Tehničkoj školi u Bjelovaru na temu: „Čimbenici utjecaja na odlučivanje roditelja o upisu djece u ustanove za predškolski odgoj“. Ukoliko imate više djece, ispitivanje se odnosi na Vaše najmlađe dijete.

1. Vaš spol je:
  - a) M
  - b) Ž
2. Koliko imate godina? _____
3. Koliko imate djece:
  - a) 1
  - b) 2
  - c) 3
  - d) 4 i više
4. Koliko godina ima Vaše najmlađe dijete:
  - a) Do godinu dana
  - b) 1 - 2 godine
  - c) 3 - 4 godine
  - d) 5 i više godina
5. Vi ste djetetu:
  - a) Majka
  - b) Otac
  - c) Zakonski skrbnik
6. Završili ste:
  - a) Osnovnu školu
  - b) Srednju školu
  - c) Višu ili visoku školu

7. Vaš bračni status je:
- a) U braku
  - b) Razvedena / razveden
  - c) Udovica / udovac
  - d) U izvanbračnoj zajednici
  - e) Ostalo
8. Vaš radni status je:
- a) U radnom odnosu
  - b) Nezaposlena / nezaposlen
  - c) Studentica / student
  - d) U mirovini
9. Mjesto Vašeg stanovanja je:
- a) Manje selo (manje od 200 stanovnika)
  - b) Srednje veliko selo (200 – 500 stanovnika)
  - c) Veliko selo (500 – 1000 stanovnika)
  - d) Veoma veliko selo (1000-2000 stanovnika)
  - e) Manji grad (2000 – 5000 stanovnika)
  - f) Veliki grad (više od 5000 stanovnika)
10. Postoje li u mjestu Vašeg stanovanja ustanove za predškolski odgoj (jaslice, vrtić):
- a) Postoje i jaslice i vrtić
  - b) Postoje samo jaslice
  - c) Postoji samo vrtić
  - d) U mjestu mog stanovanja nema jaslica ni vrtić
11. Da li Vaše dijete (ukoliko imate više djece pitanje se odnosi na najmlađe dijete) pohađa ili je pohađalo ustanove za predškolski odgoj:
- a) Da
  - b) Ne
  - c) Ne još, ali će pohađati
  - d) Ostalo

12. Upisala / upisao sam dijete u ustanovu za predškolski odgoj zbog:
- a) Povratka na posao / zapošljavanja
  - b) Sljedeće trudnoće
  - c) Smatram da je dobro i potrebno za razvoj djeteta
  - d) Ostalo, navedite što _____
13. Ukoliko Vaše dijete ne pohađa / nije pohađalo ustanove predškolskog odgoja, zašto:
- a) Previsoka cijena vrtića
  - b) Loša financijska situacija
  - c) U blizini nema jaslica ni vrtića
  - d) Ostalo, navedite što _____
14. Ukoliko Vaše dijete ne pohađa / nije pohađalo ustanove predškolskog odgoja kome ste ga povjerali na čuvanje ukoliko je to bilo potrebno (jedan odgovor):
- a) Partneru
  - b) Starijem bratu / sestri
  - c) Baki / djedu
  - d) Prijateljima
  - e) Teti čuvalici /dadjilji
  - f) Ostalo, navedite što _____
15. Smatrate li da je Vaša odluka o upisu djeteta u ustanove predškolskog odgoja ovisila o cijeni ustanove:
- a) Da
  - b) Ne
  - c) Bila/bio sam prisiljen upisati dijete u ustanovu
  - d) Ostalo
16. Smatrate da je idealna dob za polazak u ustanovu predškolskog odgoja:
- a) 1 godina
  - b) 3 godine
  - c) 5-6 godina
  - d) Smatram da dijete uopće ne treba pohađati ustanovu predškolskog odgoja

IZJAVA O AUTORSTVU ZAVRŠNOG RADA

Pod punom odgovornošću izjavljujem da sam ovaj rad izradio/la samostalno, poštujući načela akademske čestitosti, pravila struke te pravila i norme standardnog hrvatskog jezika. Rad je moje autorsko djelo i svi su preuzeti citati i parafraze u njemu primjereno označeni.

Mjesto i datum	Ime i prezime studenta/ice	Potpis studenta/ice
U Bjelovaru, <u>15.09.2017.</u>	MATEJA LUKAČ	Mateja Lukač

Prema Odluci Visoke tehničke škole u Bjelovaru, a u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, elektroničke inačice završnih radova studenata Visoke tehničke škole u Bjelovaru bit će pohranjene i javno dostupne u internetskoj bazi Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ukoliko ste suglasni da tekst Vašeg završnog rada u cijelosti bude javno objavljen, molimo Vas da to potvrdite potpisom.

Suglasnost za objavljivanje elektroničke inačice završnog rada u javno dostupnom nacionalnom repozitoriju

MATEJA LUKAČ

ime i prezime studenta/ice

Dajem suglasnost da se radi promicanja otvorenog i slobodnog pristupa znanju i informacijama cjeloviti tekst mojeg završnog rada pohrani u repozitorij Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i time učini javno dostupnim.

Svojim potpisom potvrđujem istovjetnost tiskane i elektroničke inačice završnog rada.

U Bjelovaru, 15. 09. 2017.

Mateja Lukač

potpis studenta/ice